

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za pet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znatem popust. — Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Boj proti katoliškim Ircem.

Na Angleškem stoje sedaj pred velikimi dogodki. Poslanska zbornica je sklenila zakon, imenovan „homerule“, s katerim se podeli Irski samouprava. Irci bi potem imeli svoj državni zbor, kakor n. pr. pri nas Madjari. Toda na Irskem živi v pokrajini Ulster mnogo protestantov, ki silno sovražijo katoliške Irce. Do zadnjega časa so ti protestantski mogočnjaki postopali z ubogimi Irci skoro nekako tako, kakor turški begi na Balkanu s kristijani. Irci pa vendar niso hoteli zavreči svoje katoliške vere. Svoj čas je še obstojal zakon, po katerem se je moglo Irce, ki niso hoteli prestopiti v protestantizem, razlastiti. Na ta način so dobili protestantovski veljaki najlepša zemljišča v last.

Angleže, ki so jako izobražen narod, je pa začelo biti sram, da s svojimi podložniki delajo kakor z živino. Poslanska zbornica je tedaj sklenila zakon, ki podeljuje Ircem enakopravnost z Angleži in ustanavlja samostojen državni zbor. Najprej so se temu uprli lordi, ki imajo svojo zbornico, kakor je pri nas gosposka zbornica. Toda angleška ustava določa, da, če poslanska zbornica sklene eno in isto stvar trikrat zapored, postane veljavna brez ozira na zbornico lordov. Pred kratkem je bila v poslanski zbornici tretjič sprejeta postava o Irski.

Protestantovski Ulsterčani, ki so s tem izgubili predpravo nad katoličani, so pa prišli v ogenj. Organizirali so cele vstaške čete, ki hočejo z orožjem v roki zabraniti izvedbo tega zakona. Svobodomiselci, ki sicer vedno pridigujejo enakopravnost in svobodo, so začeli hujskati proti katoličanom.

Vlada se je sprva postavila na odločno stališče, da zakon izvede. Zakladni minister Lloyd Žorž je izjavil, da se gre za ustavo in da bi vladajoča stranka, ako bi sedaj odnehala, ne bila več sposobna, vladati veliko državo.

Uporni Ulsterčani so organizirali močno armado do 110.000 prostovoljcev. Na čelo jim je stopil general Richardson. Angleška vlada ima na Irskem 24.282 vojakov. Pripravila je pa tudi večje število bojnih ladij in ladij za prevoz vojaštva na Irsko. Irska je namreč velik otok.

Na Angleškem izgleda sedaj kakor pred revolucijo. Mnogo častnikov-protestantov je odložilo šarže in se noče boriti proti upornikom. Vojno ministrstvo jih bo postavilo pred vojno sodišče. Vojaki na Irskem pa baje izročajo upornikom patrone. Ministrstva v Londonu so zastražena, kajti tudi na Angleškem konservativci niso zadovoljni s pravičnim zakonom.

Po zadnjih poročilih se je vlada pričela bati, da bi ne nastala v Angliji prava revolucija, kar bi ne bilo prijetno z ozirom na mednarodni položaj. Ponudila je najprej nekak kompromis, ki ga pa protestanti niso hoteli sprejeti. Vojni minister je hotel odstopiti, a ministrski predsednik odstopa ni hotel vzeti na znanje. Ni izključeno, da bodo protestanti s silo dosegli, da bo vlada umaknila zakon glede Irske. Upanje pa je, da se bo na Irce vlada vsaj toliko ozirala, da bo njihova pest in izvrševanje božje službe svobodno.

Novice iz Jeruzalema.

Jeruzalem, 12. marca 1914.

Nekaj veselega in tolažljivega za vsakega pravega kristijana imamo v Jeruzalemu, namreč vedno češčenje sv. Rešnjega Telesa v kapeli francoskih redovnic, ki se imenujejo Sestre Marije Spravne (Reparatrici). Sestre imajo kapelo blizu samostana sv. Odrešenika nasproti francoskemu gostišču, kjer je bilo ob času prvega slovenskega potovanja 240 naših romarjev na stanovanju. Gotovo je kdo izmed njih stopil v to kapelo, kjer je videl redovnice, ki noč in dan časte najsv. Zakrament, ki je neprenehoma izpostavljen na

oltarju. Skrb imajo za vzgojo ženske mladine, poleg tega je pa glavno opravilo teh redovnic vedno češčenje sv. R. Telesa.

Prav primerno je zlasti za Jeruzalem to vedno češčenje. Tu je bil postavljen najsvetejši Zakrament, naj se torej tudi tu časti neprenehoma noč in dan.

Ker so Judje zavrgli Zveličarja, ga obsodili v smrt in križali v Jeruzalemu, zato je primerno, da se ravno tukaj kaže živa vera vanj, da se mu tukaj zadostuje za nebvaležnost sveta. To zadoščenje opravljajo redovnice slovesno, zlasti v pustnem času z devetdnevnic, h kateri prinaja veliko ljudstva in pri kateri sodelujejo duhovniki in redovniki iz vsega Jeruzalema. Kako lepo je videti vsak dan te devetdnevnic druge redovnice in redovnice z gojenci tu navzoče, ki imajo službo božjo v tej kapeli, skupno sv. obhajilo, molitve in govore v različnih jezikih zjutraj in popoldne.

Čeravno je v Jeruzalemu toliko raznih redov in kongregacij, ni pa dosedaj še nobene avstrijske kongregacije. Edino, kar imamo Avstrijci v Jeruzalemu, je gostišče za romarje, in še v tem ima v rokah oskrbo kongregacija iz Prusije.

To je žalostna resnica, da so v naši lastni hiši, ki so jo avstrijski dobrotniki ustanovili za Avstrijce, nemške, in ne avstrijske redovnice, in to mora pač neprijetno dirniti vsakega vnetega Avstrijca. Ali naj to še nadalje traja? Ali res ni mogoče izročiti avstrijskega gostišča avstrijskim redovnicam? Nič ni lažjega, nego to, kajti nemške redovnice so bile v gostišče sprejete le začasno, in sicer zato, ker ni bilo poprej avstrijskih redovnic v Orientu. Zdaj so avstrijske redovnice v Egiptu, in sicer slovenske Šolske sestre. Zakaj ne bi te prišle tudi v Palestino? Gotovo bi se rade žrtvovale tudi za Jeruzalem, ko delujejo tako blagodejno v Egiptu. S tem bi se nemškim redovnicam ne delala nobena krivica,

PODLISTEK.

Luterani v Kranju.

Spisal A. Koblar.

(Dalje.)

Predikant Knaffel je tedaj odšel iz Kranja na Brdo in je v ondodni kapeli opravljal božjo službo. Luteranski Kranjci so tja hodili k njegovim pridigam, zlasti meščani: Jernej Banko, Ivan Junauer, Štefan Piber, Boštjan Schlagen, Feliks Stockzahndt, Jurij Zemljak, Primož Rozman, Andrej Mernhardt in Mihael Kroat. S tem nadvojvoda ni bil zadovoljen, da bi kranjski meščani letali za Knafflom. Naznanil je 20. februarja 1579 brdskemu gospodu, da naj to ustavi. Brdski baron Adam je pa pisal deželnemu glavarju Vajkardu baronu Turjaškemu to-le: „Moj oče je najel Knaffla, da je hodil, kadar je mogel, od svoje cerkve iz Kranja na Brdo pridigovat. Zdaj so ga izpildili iz mesta in ima v nedeljah in praznikih pridigo tukaj v gradu. Nadvojvoda je prepovedal ljudem sem hoditi. Jaz ne morem delati proti očetovi volji in ne ljudem gradu zapirati, pa tudi nadvojvodi se nočem zameriti. Dajte mi svet, kaj naj storim.“ Deželni glavar je odgovoril, da naj Knaffel na Brdu le naprej pridiguje, kakor doslej. Ko je nadvojvoda izvedel, da zgoraj naštetih meščani še niso nehali hoditi na Brdo in da je Knaffel spet prišel v Kranj in tu v svoji hiši krščeval in mnogo ljudij obhajal, je pisal dne 2. maja 1579 vnovič Kranjcem: „Izgubili bo-

dete mestne svoboščine in mojo milost, ako predikant še kdaj stopi v mesto in ga ne bode zapri. Nikar tedaj ne hodite ne na Brdo, in ne k drugim predikantom!“

Kranjski luterani, ki so bili popolni gospodarji v mestnem svetu, so pa že postali tako predrzni, da so se javno norčevali iz nadvojvodinih ponovljenih groženj, in so zbadali katoličane na razne načine.

Najhujše je bilo leta 1579. Predikant Knaffel je prišel s svojo družino večkrat v Kranj in je tu na župnem pokopališču pokopal, krščeval in pridigoval v svoji hiši, na kateri je imel zapisano na kamnu: Hie Bärtil Knäffl Pradikant, Mein Stärghk steht in Gottes Handt“.

Vikar Marcina je naznanil nadvojvodi, kako mu luterani nagajajo. Ko je na praznik Kristusovega vnebohoda imel vikar po stari navadi s sv. Rešnjim Telesom po mestu in po polju procesijo, so luterani Jurij Žirovšek, Sebastijan Schlagen in Jurij Zemljak v neki ozki ulici pred hišo na klopi sedeli, se norčevali in naglas smejali ter z nogami bingljali, tako da bi bil vikar, ki je nesel sv. Rešnje Telo in se zavoljo velike množice ljudstva ni mogel ogniti, kmalu padel. Tudi na pokopališču so hoteli luterani gospodariti. Cerkovnika Matevža so po oboroženem sodnem slugi prisilili, da jim je dal ključce in orodje, ko so kopali za luterana grob, češ, saj cerkovnika mesto plačuje.

To je bilo nadvojvodi preveč. Ukazal je za preti sodnika Ivana Junauerja, Štefana Pibra, Fe-

liksa Stockzahndta in Sebastijana Schlagena. Dne 29. avgusta 1579 jih je dal izpustiti iz zapora z naročilom, da naj njihovo vedenje preišče posebna komisija.

Pritožilo se je pri nadvojvodi tudi 80 katoliških hišnih posestnikov, da luteranski mestni svet že deset let ne skrbi za večno luč v cerkvi, pač pa z dohodki bratovčin podpira predikanta, da zapravlja premoženje kapelanij, ki niso zasedene, da mestni blagajnik pobira dohodke od beneficijev, da je nekaj beneficijev zastavil cerkljanskemu župniku Krištofu pl. Schwabu, ki je naklonjen novi veri, da predikant Knaffel z ženo in otroki zopet stanuje v mestu v Hermanovi hiši, da so katoličani izrinjeni iz mestnega sveta, tako da je v notranjem svetu en sam katoličan, v zunanem jih je tudi prav malo, in da so vrgli iz mestnega sveta dobrega katoliškega moža špitalskega mojstra Jak. Snedica, namesto njega pa postavili luterana Jerneja Banko ter mu dali službo. Mestni svet se je glede porabe cerkvenega denarja opravičeval s tem, da potrebuje dohodke kapelanij, ker mora vzdrževati nekaj konjev in vozov za vojsko proti Turku. Prišli so v Kranj deželni komisarji zadevo preiskat, a so potegnili z luteranskimi meščani in se izrekli, da ni treba nobene preiskave. Mestni sodnik je pa potem pet glavnih pritožnikov zapodil iz mesta.

Dne 2. novembra 1579 so pa od nadvojvode poslani preiskovalni komisarji o Marcinovi pritožbi prišli v Kranj, namreč stolni prošt Freudenschus, stolni dekan Textor in vicedom

Iz premeba. A: „Nekdanjemu konjskemu barantaču Slugi baje slaba prede?“ — „Je res, pred je živel od konj, — sedaj pa od konjskega mesa.“

Hladna kri. A: „Ali moreš spati, ki imaš toliko dolgov?“ — B: „Pa še prav dobro! Še sanja se mi o njih.“

V šoli. Profesor: „Zamorke imajo posebno ljubezen in skrb za za svoje otročiče, nikdar jih ne izpusté izpred oči in zato jih nosijo vedno na hrbtu v košu.“

Narodni pregovori. Človeka spomlad pride le enkrat. — Kakor pride, spet preide. — Veselje in žalost si podajata roko. — Kadar ima žena perilo v čeburu in kruh v peči, jej ni treba veliko reči. — Ako hočeš veliko let šteti, moraš z mladega zmerno živeti. — Stare vrane ne pobirajo črvov blizo brane. — Več je vredna domača gruda, kot na tujem zlata ruda. — V kupi se jih je že več vtopilo, kot v morju potonilo. — Kdor v Bogu živi, v Bogu umrje. — Sršeni, bodo vedno šum imeli. — Kdor dobroto skaže, svoji sreči kola maže. — Otrokom se po zimi češnje obetajo. — Kjer bogastvo hira, prijateljstvo umira. — Nedolžna sraga se ne posuši, v nebesa spuhti. — V coklah se ne gre zajcev lovit. — Enemu Bog v roke da veslo, drugemu teslo. — Noč ima svojo moč. — Kar je črno, ne bo belo. — Lisica dobro ve, kje kure spe. — O pustu so zrele neveste, v postu pa preste. — Bratje in sestre se daleč narazen najbolj ljubijo. — Je pridna žena, je slava dobljena. — Kdor se z žensko vlačí, se kmalu popači. — Med pravico in krivico ni srede. — Trši ko je oreh, manjše jedro ima. — Kdor veliko ve, malo verjame. — Vsaka pesem ima en konec. — Kar si človek sam prisluzi, najbolje obrne. — Če se ciganu trd bob da, prosi še za drva. — Jezik ni iz jekla, ne iz kosti, pa vendar, ko zbode, v srce zaboli.

PISARNA
za urejevanje splošnih
gospodarskih zadev
J. Rozman, Kranj.

- I. Denarni promet: Izposlovanje posojil v vseh oblikah. — Prevzem kapitalij in njih pupilarnovarno nalaganje. — Ranžiranje insolvent. — Eskont menic. — Nakup in prodaja državnih vrednostnih papirjev. — Izdaja uradnih borznih kurzov.
- II. Informacijske zadeve: Izdaja trgovskih in obrtnih informacij ter naslovov dobaviteljev in odjemalcev za vse blagovne stroke.
- III. Izterjevanje terjatev: Izterjevanje trgovskih in obrtnih terjatev. — Inkaso menic.
- IV. Promet z nepremičninami: Posredovanje pri nakupu, prodaji in zamenjavi nepremičnin, industrijskih, trgovskih in obrtnih podjetij.
- V. Tehnično-komerc. zadeve: Nakup in prodaja industrijskih, obrtnih in poljedelskih strojev vseh sistemov. — Oprema celih delavnic. — Instalacije. — Načrti in proračuni.
- VI. Strokovni nasveti v vseh navedenih zadevah. — Strogo stvarno poslovanje. — Prospekti na razpolago. 129 52—26

Išče se
pripravna deklica
od 14—16 let za trafiko v
Kranju. **Vstop takoj.**
Natančneje pri upravi „Gorenjca“.

Išče se Jernej Kregar,

star okrog 40 let, majhne postave, doma pri Kamniku. Lansko leto je delal pri gosp. županu v Podnartu. Kdor vé, kje dela sedaj, naj to takoj naznani

Francetu Kregarju,

trgovcu v Zalogu, pošta Komenda pri Kamniku.

Knjigoveznica „Tiskovnega društva“ v
Kranju (v škofiji)

se priporoča v vezavo vsakovrstnih šolskih knjig v trpežni vezavi. Posebno solidno in cenovno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapiskov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Tomazovo ŽLINDRO in druga umetna GNOJILA

priporoča po najnižjih cenah
veletrgovina „MERRUR“
Peter Majdič, Kranj.

Ganglional

je iz najboljših rastlin in po lastni sestavi pripravljen čaj, kateri se rabi z vspehom kot

domače sredstvo proti živčnim oboletostim.

Učinek tega čaja se pokaže posebno v tem, ker umiri živce, lajša bolečine, redi kri, odpravi krče, povrne spanec, sploh vpliva kar najbolje na telesno moč in dobro razpoloženje, kakor tudi na prebavo.

Ganglional se dobi pristen edino le pri c. in kr. dvornem in komornem založniku

JULIJU BITTNERJU, lekarnarju

Reichenau, Nižje/Avstrijsko.

Cena eni škatljici z natančnim navodilom 3 krone. Dobi se se pa tudi v vseh lekarnah, drugače pa od zgorajšnje lekarnarje proti pošiljati 3 krone poštine prosto.

Razširjajte „Gorenjca“!

TISKARNA
TISK. DRUŠTVA
V KRANJU

PRIPOROČA SE TUDI MODERNO
UREJENA KNJIGOVEZNIKA

KUVERTE, RAČUNE, PISMENE PAPIRJE, VABILA,
VIZITKE, JUKSTE, VSTOPNICE, CENIKE, KNJIGE,
OKROŽNICE, ČASOPISE, PLAKATE, BROŠURE,
DIPLOME, RAZGLEDNICE itd. itd.
IZVRŠUJE NAJLIČNEJE IN PO NIZKIH CENAH.

Za pokrivanje kozolcev se do-
bijo že **narezane deske**
1-10 in 1-20 m dolge. Po naro-
čilu tudi daljše. Dalje se do-
bijo **late** za kozolce in **rimelni**
za streho po 3/4 cm, 4/4 cm
in 4/5 cm močne. Na razpolago
vsaka množina.

Zabret & Komp.,

Britof pri Kranju

Dobro, naravno, zdravo istrijansko
črno vino belo

od 34 vinarjev liter naprej se,
dobi pri

V. Sandalj
Lupoglava, Istra.

164 10—8

Vzorci na zahtevo brezplačno in poštine prosto.

Prodaja olja sivank in nadomestnih delov i. t. d. Prejemanje popravil.

Samo v prodajalnah z poleg sto-
ječin izveskom.

KRAJ, Glavni trg šte. 119

Vinska trgovina Josip Šušteršič

SENIČICA-MEDVODE

Priporoča slavnemu občinstvu in
preč. duhovščini pristno naravna
izborna namizna in mašna vina.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Šušteršič.

J. Zmet, Kranj

oblastv. izprašani zidarski
: mojster — strokovnjak. :

Praktična izoršitev
vseh staobnih načrtov,
:: statičnih in staobnih
proračunov.

Zgradba novih in
poprava starih poslopij.

— Tehnična pisarna.

Strokovna mnenja v
vseh staobnih zadevah.

i - i - i - i - i Kak lepo diši.

To je pa tudi popolnoma res!
Krasen duh, fin okus, krasno
::: barvo, vse to ima moja :::

žitna kava.

Ni je bolje in ne bode je bolje.
Samo K 3.50 stane 5 kg v lepi
vrečici vsake poštnine prosto
vrhu tega dobite še lepa ko-
ristna darila. Ne čakajte, am-
pak naročite si takoj a samo pri

Karlu Tišler-ju,

Schönfeld pri Brčovem (Češko).

Usojam si slavnemu občinstvu vljudno naznaniti, da sem otvoril stavbeno podjetje

v Tržiču na Gorenjskem

ter se najuljudneje priporočam za blagohotna naročila vseh
v to stroko spadajočih del. — Potrudil se bodem vsa na-
klonjena mi dela izvršiti temu primerno ceno ter solidno.

MATKO CURK v Tržiču, Gorenjsko

Svojim prijateljem in znancem jav-
ljam, da mi je po večletnem bolehanju
20. t. m. v Kranju umrla teta

Lucija Markuta

v 76. letu svojega življenja, previdena
s sv. zakramenti.

K zadnjemu počitku smo jo spre-
mili v nedeljo 22. t. m. na mestno po-
kopališče.

Drago pokojnico priporočamo v
molitev.

Ljubljana, dne 26. marca 1914.

Dr. Fr. Pernè,
c. kr. gimn. profesor.

Zahvala.

Mnogoštevilnim ljubim znancem in
prijateljem, ki so se 22. t. m. v Kranju
udeležili pogreba moje tete

Lucije Markuta

izrekam v imenu sorodnikov in v svo-
jem imenu iskreno zahvalo.

Ljubljana, dne 26. marca 1914.

Dr. Fr. Pernè,
c. kr. gimn. profesor.

Potrtega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest,
da je naš iskreno ljubljani, nepozabni blagi brat, stric, gospod

ANTON BURGER

veleposestnik in gostilničar v Hrašah, imejitelj srebrnega zaslužnega križca s krono, župan
in častni občan občine Smlednik itd. itd.

danes, dne 25. marca, ob pol 9. uri dopoldne previden s sv. zakramenti za umirajoče v
76. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb predragega rajnekega bo v petek, dne 27. marca, ob pol 9. uri dopoldne iz
hiše žalosti v Hrašah št. 20 na župno pokopališče v Smledniku.

Svete maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah.

Dragega rajnekega priporočamo v molitev in blag spomin.

V HRAŠAH, dne 25. marca 1914.

Žalujoči ostali.